

Osallisuutta rakentamassa osallistavan budjetoinnin menetelmin

Osallistava budjetointi sekä ratkaisuja tuottava yhteiskehittäminen tarjoavat menetelmiä parempaan osallisuuden kokemukseen. Ratkaisuja tuottava yhteiskehittäminen vahvistaa osallisuutta ja sitä kautta resilienssiä.

Osallistava budjetointi sekä ratkaisuja tuottava yhteiskehittäminen tarjoavat menetelmiä parempaan osallisuuden kokemukseen. Oulun kaupungin ITU2-hankkeessa vuosina 2017–2020 Oulun Rajakylässä toteutettiin osallistavan budjetoinnin menetelmällä asuinalueen ympäristön kunnostusta. Tavoitteena oli hyvinvoivan ja turvallisen ympäristön rakentaminen. N. 4000 asukkaan Rajakylä on yksi Oulun asuinalueista, joka on kohdannut monenlaisia muutoksia.

Osallistava budjetointi ja sen vaikutukset Rajakylässä

Osallistavan budjetoinnin toteuttamismahdollisuuksia kartoitettiin yhdessä asukkaiden kanssa. Rajakylän asukkaiden mielestä heillä oli osaamista suunnitteluun ja muutosten toteuttamiseen, joita ei oltu vielä osattu hyödyntää. Samaan aikaan palveluiden loppuminen oli syönyt motivaatiota osallistumiselle. Osallistavan budjetoinnin menetelmän nähtiin kuitenkin tarjoavan mahdollisuuksia, jonka vuoksi eri-ikäiset asukkaat sitoutuivat toimintaan. Yhdessä tekemisen uskottiin lisäävän yhteenkuuluvuutta, vaikuttavuutta, yhteisöllisyyttä sekä viihtyvyyttä asuinalueella. Toiminnan ajateltiin tuottavan monipuolisia kokemuksia ja hyvinvointia. Tärkeäksi nähtiin, että asukkaat pääsevät vaikuttamaan oman asuinalueen asioihin ja toimimaan asiantuntijoina.

Ratkaisuja tuottava yhteiskehittäminen vahvistaa osallisuutta ja sitä kautta resilienssiä. Arkikielessä resilienssillä tarkoitetaan ihmisen kykyä ponnahtaa takaisin vaikeuksien jälkeen. Resilienssi on teoria aivojen ja mielen joustavuudesta ja se on dynaaminen prosessi vastoinkäymisestä selviytymiseen nopeasti mahdollisimman pienin vaurioin ja kustannuksin. Se on psyykkinen ominaisuus, jota toisilla on enemmän kuin toisilla. Jotkut selviävät monista vaikeista vastoinkäymisestä, joillekin pienimmätkin koettelemukset voivat olla liikaa. Resilienssi kasvaa iän myötä, kun ihmiselle kehittyy taitoja, joiden avulla useimpia jatkuvasti toistuvia vastoinkäymisiä on helpompi käsitellä. Sitä voi vahvistaa myönteisellä toiminnalla, joka ylläpitää toimintakykyä ja tukee sopeutumista haastavissa olosuhteissa. Resilienssi kertoo ryhmien ja yhteisöjen kyvystä selviytyä ulkopuolisesta stressistä ja häiriöistä, mikä on huomioitava kehitettäessä palveluja yhdessä. Tämä on voimavara ja tuottaa kyvykkyyttä luoda ratkaisuja uudenlaisissa tilanteissa.

Osallisuuden kokemus vahvistui

Yhteiskehityksen voimin Rajakylän asukkaiden voimavarat saatiin käyttöön tuottamaan ratkaisuja. Rajakylän asukkaat kunnostivat lähimetsää. Se raivattiin pusikoista ja sinne entisöitiin penkkejä istuttavaksi. Ostoskeskuksen ympäristö siivottiin ja sinne laitettiin kukkia kesällä ja talvella valoja. Asukkaat järjestivät roskislenkkejä asuinalueen siistimiseksi. Nuorten kanssa rakennettiin skeittiramppeja.

ITU2-hankeessa rakennettiin siten yhteisön resilienssiä, kun naapurusto ja lähiympäristö olivat osallisia muutoksessa. Kansalaisyhteiskunnan toiminta on yhteisötason resilienssin vahvistamista. Tällöin resilienssi kehittyy prosessin aikana ja voi esiintyä ihmisiä aktiivivana ominaisuutena tulevaisuudessa. Keskeistä on myös prosessin aikana syntyvä systeeminen kasautuva muutosjoustavuus. Tämä auttaa aluetta menestymään myös tulevaisuudessa.

Rajakylän asukkaiden osallistuminen asuinalueen kehittämiseen vahvasti osallisuutta ja luottamusta yhdessä tekemisen mahdollisuuksiin. Asukkaat saivat kokemuksen, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa asuinalueensa asioihin. Muutos juurtui osaksi Rajakylän toimintaa sillä asukkaat pitivät hankkeen jälkeen edelleen huolta asuinalueestaan. Asukkaiden aktiivisuutta kuvaa hyvin se, että asukkaiden äänestyksen tuloksena ensimmäinen Oulun v. 2026 kulttuurikaupungin titteliin liittyvä seinämaalaukset tulee Rajakylään.

Kirjoittaja:

Päivi Vuokila-Oikkonen on erityisasiantuntija, terveystieteiden tohtori, pedagogi, työelämän kehittäjä -muutos valmentaja – työnohjaaja, Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Hän on kiinnostunut mielenterveystä, ratkaisuja tuottavasta yhteiskehittämisestä, osallisuudesta sekä voimavara- ja ratkaisukeskeisyydestä

Sähköposti: paivi.vuokila-oikkonen@diak.fi

Lisätietoa Rajakylän kehittämisestä täällä.

